

VÝROČNÍ ZPRÁVA PROJEKTU SPECIFICKÉHO VÝZKUMU 2021 ZA ROK 2021

Název projektu: *Rakousko-uherská hřbitovní kultura v období novověku*

Doba trvání projektu: *1 rok*

Řešitelský tým: *PhDr. et Ing. Stanislav Svoboda
prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.
(prof. PhDr. Eva Semotanová, DrSc.)*

Popis a splnění cílů řešení:

Cílem projektu bylo na základě komparace vybraných civilních nežidovských novověkých hřbitovů nalézt a identifikovat znaky společné hřbitovní kultury rakousko-uherského prostoru – oblast středních Čech (okres Nymburk) s Prahou, Dolního Rakouska (okres Tulln) s Vídní a severního Zadunají (okres Ostřihom) s Budapeští. Výzkum se měl zaměřit především na proměnu kulturní krajiny (hřbitovy v sídle x hřbitovy za obcí), urbanismus (začlenění hřbitova do organismu sídla, doprovodné prvky), architekturu (stavební slohy), kamenosochařství (použité materiály, významné dílny), památkovou péči (ochrana ploch x ochraně jednotlivých objektů) a vegetační složku (sortiment, uplatnění, péče). Z celospolečenského hlediska mělo být studium zaměřeno též na paměť místa a identitu společnosti. Výstupy projektu měly obohatit připravovanou disertační práci Hřbitovy na Nymbursku a Poděbradsku nejen jako místa paměti.

Hypotézy: středočeská a uherská/maďarská (severní Zadunají) hřbitovní kultura v období novověku je obdobná (možné příčiny) x středočeská a uherská/maďarská (severní Zadunají) hřbitovní kultura v období novověku není obdobná (možné příčiny).

V rámci cesty bylo v terénu prozkoumáno 98 hřbitovních lokalit z toho:

- *v Budapešti 11 civilních hřbitovů, 1 kostelní, 7 židovských,*
- *v severním Zadunají 33 civilních hřbitovů, 29 kostelních, 4 židovské a 1 vojenský*
- *v okolí Budapešti 7 civilních hřbitovů, 1 kostelní a 1 židovský*
- *3 muzejní expozice/skanzeny*
- *51 hřbitovů bylo funkčních*
- *14 pohřebišť mělo charakter památky*
- *7 pohřebišť bylo označeno jako reformační*
- *2 hřbitovy byly neveřejné určené pro příslušníky církevních řádů*

Některé hřbitovy byly součástí naučné stezky (např. Esztergom, Szombathely), a nebo jako kulturní památky sami obsahovaly prezentaci historických skutečností (např. Máriahalom, Piliscsév).

V Magyar Nemzeti Levéltár (Maďarský národní archiv) v Budapešti byly prověřeny fondy:

- I. oddělení Písemnosti centrálních a regionálních vládních orgánů 1526–1867 (orgány územního soudnictví), Archiv uherské dvorské kanceláře, Archiv místodržitelství
- II. oddělení Písemnosti vládních orgánů 1867–1945 (národní archiv)
- V. oddělení Oddělení spisů politických vládních úřadů 1945–1989

V Budapest Fővárosi Levéltára (Archiv hlavního města Budapešti) v Budapešti byly studovány fondy:

- Archiválie 1300–2019 (sbírky plánů a map)
- Dokumenty a údaje nezahrnuté v registru archiválií (adresář)

Zmíněné fondy vesměs obsahují písemné prameny spojené s výstavbou, opravou, evidencí, rušením a exhumací hřbitovů a samozřejmě také kartografické a ikonografické prameny. Pro studium kartografických pramenů lze jako zásadní označit webový portál Arcanum Karten - Das Portal für Historische Karten, zejména I. – III. Vojenské mapování, satelitní snímky ze 60. let 20. století, Františkánský katastr a tematické mapy Maďarska z počátku 20. století. Zvláštní postavení zaujímal internetový portál Hungaricana.hu a samozřejmě portály správců hřbitovů, jako například Budapesti Temetkezési Intézet Nonprofit Zrt., Esztergomi Kegyeléti Kft., Léthé Temetkezési Kft. ...

Díličí poznatky nabídl též expozice v muzeích či kostelích. Zvláště významné byly:

- ✓ Kegyeléti (pohřební) Múzeum na starém městském hřbitově Kerepesi temető v Budapešti
- ✓ Hadifogoly temető (vojenský hřbitov) v Esztergom-Kertváros
- ✓ Szent Mihály főangyal templom (hřbitovní kostel archanděla Michaela) v Šoproni
- ✓ Szent Márton temető (hřbitovní kostel sv. Martina) v Szombathely
- ✓ expozice (smrt na vesnici) ve skanzenu v Szentendre
- ✓ expozice (barokní pohřby) Trágor Ignác Múzeum ve Vácu
- ✓ Magyar Nemzeti Galéria v Budapešti
- ✓ expozice v Laczkó Deszö Museum ve Veszprému

K danému tématu byla mimo jiné studována literatura:

- BÁNYAI Viktória – CSANÁDI Péter – CSÁKI Tamás – DANKÓ Dalma – FEJÉRDY Tamás – GYÖKÖZ Eleonóra – HARAZSTI György – NAGY-CSERE ÁRON – NEGYELA László – PAPP Gábor – SZABÓ András – SZECCSEY István, *The House of Eternity. The Salgótarjáni Street Jewish Cemetery, Budapest 2017.*
- BATÁRI Nagyné Zsuzsana, *An Exhibition is born. Questions of Preparing Open Air Exhibitions Based on the Case Study of the Northern Hungarian Village Regional Unit, Szentendre 2014.*
- BOGNÁR-KIS Fanni – CSANÁDI Péter – DANKÓ Dalma – GYÖKÖZ Eleonóra – KAPÁS Enikó – KOVÁCS Ákos András – NAGY-CSERE Áron – PAPP Gábor – SZECCSEY István – TÓTH Zsolt, *More than a Graveyard. The Fiumei Road Cemetery, Budapest 2017.*
- BOLLA Zoltán, *A magyar art deco építészet. Hungarian art deco architecture, I. rész, második, javított kiadás, Budapest 2018.*

- BOLLA Zoltán, *A magyar art deco építészet. Hungarian art deco architecture, II. rész, Budapest 2017.*
- FAZEKÁS Árpád – SZEKRÉNYES András, *Nyíregyháza temetői, Nyíregyháza 1990.*
- GAAL György – GRÁNITZ Miklós, *Örök házsongárd. Kolozsvár és sírkertje a századok sodrában, 1. + 2. kötet, 2010.*
- HARIS Andrea – SOMORJAY Sélysette (ed.), *Magyarország műemlékjegyzéke. Komárom-Esztergom megye, 2005.*
- KONTLER László – PRAŽÁK Richard, *Dějiny Maďarska, Jihlava 2008.*
- KÓS Károly, *Erdély népi építésze, Kelenföld 1990.*
- LÁSZLÓFFY Aladár, *Házsongárd, Budapest 1989.*
- LETÉNYI Árpád – TÓTH Endre (red.), *Hajdú-Bihar Temetőművészete, Debrecen 1980.*
- MAGYAR Adorján, *Magyar építőízlés (maďarský stavební vkus), Budapest 1990.*
- MAYL Paul D., *Hungary's Path to Trianon, Hungarian Review, January 2020, volume XI, No. 1, Budapest 2020, s. 81–93.*
- MIKLÓSI-SIKES Csaba, *Kolozsvár (és Erdély) 19. századi Szobrászata a Sajtó Türkrében, Ars Hungarica 2001/2, s. 281–301.*
- MIKLÓSI-SIKES Csaba, *Köbe Vésett Történelem. A Sümegi Városi Temetők Története és Sírjelei 1950-ig, Sümeg 2002.*
- NOVÁK László, *Temetkezési helyek és építményeik az alföldön, Különnyomat a Ház és Ember 10. (1995) kötetéből, s. 165–176, 1995.*
- OLTAY Edith, *Redefining the Concept of the Hungarian Nation, part I., volume XII, No. 1, Budapest 2021, s. 76–95.*
- PAPP Gábor György, *Gerster Kálmán Síremléképítészeti Munkássága, Ars Hungarica 2002/1, s. 49–122.*
- REYNOLDS David A. J., *Our Old Königliche Heimat. On the Europeanism of Englishness, September 2020, volume XI, No. 5, Budapest 2020, s. 49–52.*
- RÉTHELYI Jenő, *Útszéli kereszték Keszthely környékén, Separatum ex Ethnographia XCV/1, Budapest 1984.*
- TÓTH Vilmos, *Fiumei úti sírkert, Budapest 2008.*

Popis změn v řešení projektu: **projekt proběhl beze změn**

Stav a druh výstupu: **rozpracovaný x dokončený x přijatý redakcí k otištění x otištěn**

- *Komparace středočeské a uherské/maďarské (severní Zadunají) hřbitovní kultury byla zpracována ve studii „Vývoj hřbitovů středního Zadunají a středních Čech jako specifických fenoménů historické krajiny v období novověku“, která bude v anglickém znění odeslána v roce 2022 do redakce Hungarian Studies, alternativně Ethnographia.*
- *Připravuje se konferenční vystoupení "Hřbitovy navzdory času", v rámci 18. historickogeografické konference na Přírodovědecké fakultě Karlovy Univerzity v Praze (26. 1. 2022).*
- *Následně bude souhrn z dosavadních výzkumů (z let 2018–2021) a závěry obhájené disertační práce „Hřbitovy na Nymbursku a Poděbradsku nejen jako místa paměti“ odeslán ve formě studie do redakce periodika Historická geografie, neboť výstupy budou komparovat středoevropský region (Dolní Slezsko, Dolní Rakousko, severní Zadunají i střední Čechy).*

Výsledky publikační činnosti v OBD/RIV (uveďte ID číslo záznamu v OBD):

- *Dosud žádné.*

Celkem přidělené prostředky:

FINANČNÍ PROSTŘEDKY	PŘIDĚLENÉ	ČERPANÉ
Osobní náklady	13000,-	13342,20
Materiální náklady (nákup knih UHK)	4000,-	0
Služby (kopírování, překlad)	2000,-	10100,-
Cestovné	86375,-	81922,-
CELKEM	105375,-	105364,20

Zdůvodnění všech změn v průběhu a účelu čerpání finančních prostředků:

Osobní náklady: Dle schváleného projektu.

Materiální náklady: Nákup literatury v částce 3980,00 byl řešen v rámci stipendia.

Služby: Z důvodu úspory cestovních nákladů byla zbylá část věnována na překlad studie.

Cestovné: Z důvodu úspory cestovních nákladů byla zbylá část věnována na překlad studie.

Vyúčtování dotace – popište hospodaření s prostředky a přiložte výsledovku EIS Magion:

V Hradci Králové dne

21. 12 2021

Jméno a podpis řešitele

Výsledovka po účtech s pohyby

Pohyby za období 2021 / 01 - 12

Účet	Název účtu	Má dáti	Dal	Zůstatek k 2021 / 12
	Pracoviště: *****			
	Činnost: ****			
	Fullcost: *****			
	Zakázka: 2103			
	Podzakázka: ***			
	Všechny vybrané analytiky			
	Všechny vybrané analytiky			
	Všechny vybrané analytiky			
	SV Hřbitov, Rakousko-Uhersko, novovek			
	Všechny podzakázky			
518	099 Ostatní služby	10 100,00	0,00	10 100,00
	Počáteční stav	0,00		
	ZAV/0311/00652/21	10 100,00	0,00	0,00
	10.11.2021			
518	099 Ostatní služby	10 100,00	0,00	10 100,00
518	Ostatní služby	10 100,00	0,00	10 100,00
521	001 Mzdové náklady DU	0,00		
	Počáteční stav	0,00		
	MZD/0301/00008/21	1 000,00	0,00	0,00
	31.08.2021			
521	001 Mzdové náklady DU	1 000,00	0,00	1 000,00
521	003 Mzdové náklady OON -práce DU			
	Počáteční stav	0,00		
	MZD/0301/00009/21	2 000,00	0,00	0,00
	30.09.2021			
521	003 Mzdové náklady OON -práce DU	2 000,00	0,00	2 000,00
521	Mzdové náklady	3 000,00	0,00	3 000,00
524	001 Záonné zdravotní pojištění DU			
	Počáteční stav	0,00		
	MZD/0301/00008/21	90,00	0,00	0,00
	31.08.2021			
524	001 Záonné zdravotní pojištění DU	90,00	0,00	90,00

524	002	Zákonné sociální pojištění DU							
Počáteční stav						0,00			
MZD/0301/00008/21		31.08.2021				248,00	0,00	Mzdy 2021/08	
524	002	Zákonné sociální pojištění DU				248,00	0,00		248,00
524	003	Zákonné pojištění úrazové							
Počáteční stav						0,00			
MZD/0302/00003/21		30.09.2021				4,20	0,00	Zák. pojištění 2021/09	
524	003	Zákonné pojištění úrazové				4,20	0,00		4,20
524		Zákonné sociální pojištění				342,20	0,00		342,20
549	006	Jiné ostatní náklady mimoř.stip. DU							
Počáteční stav						0,00			
BAN/0802/24705/21		01.10.2021				11 922,00	0,00	2032103 mimořádné stipendium	
BAN/0802/27492/21		04.11.2021				10 000,00	0,00	2032103 1193mimořádné stipendium	
ZAV/0344/00001/21		22.07.2021				70 000,00	0,00	výzkumný studijní pobyt Svoboda	
549	006	Jiné ostatní náklady mimoř.stip. DU				91 922,00	0,00		91 922,00
549		Jiné ostatní náklady				91 922,00	0,00		91 922,00
Náklady celkem						105 364,20	0,00		105 364,20
691	006	Provoz.dotace věda MŠMTspecifický výzkum							
Počáteční stav							0,00		
MAN/0910/00007/21		15.02.2021				0,00	105 375,00	dotace MŠMT SVV	
691	006	Provoz.dotace věda MŠMTspecifický výzkum				0,00	105 375,00		105 375,00
691		Přijaté přís. mezi zúčt.mezi org.slož.				0,00	105 375,00		105 375,00
Výnosy celkem						0,00	105 375,00		105 375,00
Hospodářský výsledek k 2021 / 12:									10,80

Náklady za vybrané:

105 364,20

105 364,20

Výnosy za vybrané:

105 375,00

105 375,00

Hospodářský výsledek za vybrané k 2021 / 12:

10,80

Výběrová kritéria (omezení sestavy se řídí právy uživatele prasiiv1 (uvedena v závorce))

Pracoviště:

(03**)

Činnost:

(***)

Fullcost:

Zakázka:

2103 (*)

Podzakázka:

